

Àrea immigració/poder

SENSE PAPERS

4 de desembre de 1998, El Mundo

La identitat d'una persona no és el nom que té, el lloc on va nèixer, ni la data en què va venir al món. La identitat d'una persona consisteix, simplement, a ser, i el ser no pot ser negat. Presentar un paper que diga com ens diem i on i quan vam nèixer, és tant una obligació legal com una necessitat social. Ningú, veritablement, pot dir qui és, però tots tenim dret a poder dir qui som per als altres. Per a açò serveixen els papers d'identitat.

Negar-li a algú el dret de ser reconegut socialment és el mateix que retirar-lo de la societat humana. Tenir un paper per mostrar quan ens pregunten qui som és el menor dels drets humans (perquè la identitat social és un dret primari) encara que és també el més important (perquè les lleis exigeixen que d'aquest paper depenga la inserció de l'individu en la societat). La llei està per a servir i no per a ser servida. Si algú demana que la seua identitat siga reconeguda documentalment, la llei no pot fer una altra cosa que no siga registrar aquest fet i ratificar-ho.

La llei abusarà del seu poder sempre que es comporte com si la persona que té davant no existira. Negar un document és, d'alguna forma, negar el dret a la vida. Cap ésser humà és humanament il·legal, i si, encara així, hi ha molts que de fet ho són i legalment haurien de ser-ho, aquests són els que exploten, els que se serveixen dels seus semblants per a créixer en poder i riquesa. Per als altres, per a les víctimes de les persecucions polítiques o religioses, per als acorralats per la fam i la misèria, per a qui tot li ha sigut negat, negar-los un paper que els identifique serà l'última de les humiliacions. Ja hi ha massa humiliació al món, contra aquesta i a favor de la dignitat, papers per a tots, que cap home o dona siga exclòs de la comunitat humana.

José Saramago

<http://cuaderno.josesaramago.org/>

• Qüestions:

-Comenta i reflexiona aquesta frase:
"Tenir un paper per mostrar quan ens pregunten qui som és el menor dels drets humans".

-Comenta aquesta frase: "Negar un document és, d'alguna manera, negar el dret a la vida. Cap individu és humanament il·legal."

Àrea poder

Creadors d'opinió, objectivitat impossible

Però quin dret té un senyor o una senyora pel fet que publique una columna en un periòdic o participe en la ràdio o en la televisió o el que siga, que es presente com a mestre donant la seua opinió, que pel fet que siga seua sembla que almenys té l'ambició que uns altres arriben a la mateixa opinió, no per un treball mental seu, sinó perquè li l'ha sentit dir al periodista, o a l'articulista que així pensa? Quin espai de llibertat li queda al consumidor de la informació per a poder elaborar opinions que són les seues? I quan supose que ja està habilitat a expressar opinions que creu seues seran realment seues? No serà al contrari, en la major part dels casos, almenys, un conjunt més o menys coherent de fragments d'idees subjectives d'aquells creadors d'opinió que es va acostumar a llegir o a escoltar? És a dir, tenim nosaltres realment idees pròpies? Però fins i tot el suposat, l'anomenat creador d'opinió, té idees pròpies? Acceptem que l'objectivitat és impossible. José Saramago <http://cuaderno.josesaramago.org/>

- Qüestions:

-Anomena comentaristes que sols llegir/ escoltar en mitjans de comunicació com la ràdio, la televisió, el periòdic i Internet.

- Coneixes en què basen els seus criteris?

- Quina és la formació o documentació de la qual parteixen?
- El mitjà de comunicació pertany a alguna cadena empresarial concreta?

-Reflexiona sobre el paper que tenen els mitjans de comunicació de masses a l'hora de generar consciències: Tenim els éssers humans idees pròpies o pel contrari les nostres idees són suggerides pels creadors d'opinió que estem acostumats a llegir o escoltar? Per què?

Àrea participació i consciència social

Obrir els ulls, una obligació

Com és possible contemplar la injustícia, la misèria, el dolor sense sentir l'obligació moral de transformar allò que estem contemplant?

Quan observem al nostre voltant veiem que les coses no funcionen bé: és gasten xifres exorbitants per tal d'enviar un aparell a explorar Mart mentre centenars de milers de persones no tenen cap cosa per a alimentar-se. Seguint cert automatisme verbal i mental parlem de democràcia quan en realitat d'aquesta no ens queda molt més que un conjunt de ritus, de gestos repetits mecànicament. Els homes, i els intel·lectuals com a ciutadans, tenim l'obligació d'obrir els ulls.

José Saramago <http://cuaderno.josesaramago.org/>

• Qüestions:

- Reflexiona a partir d'aquesta frase del text: "Els éssers humans i els intel·lectuals com a ciutadans, tenim l'obligació d'obrir els ulls". Comenta situacions en les quals hages obert els ulls, i comparteix -les amb els teus companys i companyes.

Àrea desigualtat

Quant costa produir a un ric?

I jo pregunte als economistes polítics, als moralistes, si ja han calculat el nombre d'individus que és necessari condemnar a la misèria, al treball desproporcionat, a la desmoralització, a la infàmia, a la ignorància crapulosa, a la desgràcia invencible, a la penúria absoluta, per a produir un ric.

José Saramago <http://cuaderno.josesaramago.org/>

Qüestions:

-Reflexiona sobre les diverses situacions injustes on els béns obtinguts per una minoria són generats gràcies a les misèries de la gran majoria. Podeu exposar diverses situacions i denunciar la desigualtat davant dels vostres companys i

companyes. Caldria incloure aquestes reflexions en un article d'opinió que es puga incloure en la revista del vostre centre, si no hi ha podeu crear un diari del vostre grup o per consens trieu aquelles temàtiques que us semblen més oportunes .

-Augmenteu la vostra participació en els mitjans de comunicació escrit, i redacteu un article sobre la vida i obra de José Saramago. És important que expresseu allò que més us ha cridat l'atenció de la seua vida.

Àrea treball/ desigualtat

De la plena ocupació al treball porqueria

Com han fet els governs per a canviar la plena ocupació com a prioritat, pel treball porqueria? L'explicació jau en el fet que, gràcies a aquesta realitat, s'enriqueixen els amos del capital tant a països pobres com a països rics. La precarietat de l'activitat laboral és part del procés de les democràcies capturades que imperen al món. Enfront de la consolidació de la democràcia com a sistema polític imperfecte però insubstituïble, el món industrialitzat, aquell en procés de desenvolupament o definitivament pobre, s'enfronten a la desaparició de la democràcia econòmica definida com el dret de tot individu, dona o home, a generar de manera decent l'ingrés necessari per a dur a terme una vida digna. Creix de manera desmesurada el treball precari, sense protecció, sense ingressos previsibles, sotmés a tota classe de vicissituds que colpegen la dignitat de l'ésser humà. És el denominat treball porqueria, terme molt més explícit sobre la seua vertadera realitat que aquell asèptic concepte utilitzat per la tecnocràcia, informalitat, incapaç de traduir el dolor humà que comporten les formes actuals de supervivència d'amplis sectors de la força de treball.

José Saramago <http://cuaderno.josesaramago.org/>

• Qüestions:

- Què entens per treball porqueria? Creus que aquest tipus de treball dignifica l'ésser humà i és capaç d'oferir a aquest una vida digna o pel contrari l'ésser humà en aquest tipus de treball apareix com un ésser alienat?

- Explica què vol dir l'autor amb la frase que apareix subratllada al text.

Àrea desigualtat/poder

Dissentir és un dret

El sistema democràtic no té instruments de control que permeten evitar la llista dels abusos del poder econòmic. Com en la vella història del rei que va nu, la democràcia va nua, està malalta.

El Fons Monetari Internacional manipula la democràcia. No ha sigut la decisió d'un govern d'un determinat país, que les persones no tinguen una ocupació permanent, un treball per a tota la vida, sinó del poder econòmic que està per sobre de tot, i que condemna milions i milions de persones a morir-se de fam. La hipocresia i la mentida es van convertir en instruments polítics d'una eficàcia tremenda i açò no pot ser així. Hi ha sí una democràcia formal, però on està la democràcia social, la democràcia cultural? L'esquerra s'avergonyeix de les seues antigues propostes culturals, i potser si les proposara, podria no guanyar les eleccions. La dreta també vol ser de centre, però hi ha circumstàncies excepcionals en les quals la dreta no té un altre remei que recuperar la seua cara. Saramago va preguntar: on estan les idees d'esquerra?

M'espanta la facilitat amb què els mitjans transmeten el que diu el govern. Els periodistes són treballadors, viuen d'una empresa, aqueixa empresa té propietaris i és molt difícil, en aquest cas, saber on està l'objectivitat. El que més em molesta és el camaleonisme dels periodistes. És molt difícil mantenir la llibertat, només alguns estan disposats a acceptar les conseqüències.

Fa falta una major consciència ciutadana activa i organització social per a defensar-se. Ens han mentit en els últims dos anys i ens segueixen mentint. Les marxés, com les multitudinàries de l'any passat contra la guerra de l'Iraq, no són suficients perquè una vegada concloses la gent se'n va a casa.

José Saramago <http://cuaderno.josesaramago.org/>

• Qüestions:

- Què és el Fons Monetari Internacional? Qui o quins controlen aquesta institució?
- Troba en el text arguments que defensen la idea que avui en dia la democràcia s'hi troba doblegada pel poder del mercat.
- Per què l'autor afirma que la democràcia va nua i es troba malalta?
- Què pretén dir-nos l'autor amb la frase

camaleonisme dels periodistes?

